

În ce privește Kampuchia. Recent a fost la Moscova secretarul general al Partidului Comunist din Vietnam. Mi-a lăsat o foarte bună impresie. El apreciază situația de pe poziții realiste. Acolo se conturează un program concret și realist. A făcut o analiză critică a situației și a spus că dorește foarte mult să iasă din situația în care se află. În raporturile cu țările socialiste el apreciază corect atât potențialul cât și prioritățile. Nu mai pun problema să construiască un combinat de 4 milioane tone oțel, să le dezvoltăm nu știu ce ramuri ale economiei, iar viața să rămână undeva în afara preocupărilor lor.

Referitor la Kampuchia am spus în expunerea mea despre ce este vorba. Acolo se conturează o soluție. Guvernul din Kampuchia lucrează acum asupra unor probleme și va prezenta unele propuneri. După aceste propuneri urmează să aibă loc o întâlnire trilaterală: Kampuchia, Vietnam și Laos. La această întâlnire se va discuta problema reglementării situației. Ei contează în continuare pe sprijinul țărilor socialiste. Cu Sianouk sînt gata să intre în contact, dar în mod categoric au o poziție ireconciliabilă față de Pol Pot. Sigur, 1-2 oameni din grupul său pot fi acceptați, dar Pol Pot nu este acceptat. Există încă teama de coaliție. În orice caz, am constatat la vietnamezi ideea că trebuie să realizeze un progres real în problema kampuchiană. Peste 2-3 luni Kampuchia va încheia elaborarea acestor propuneri și s-ar putea să se consulte și cu noi. Deci trebuie să mai așteptăm, să vedem cum va evolua situația. Aceasta în legătură cu China.

Si, în fine, ultima problemă. Fiind deja aici, am primit o telegramă de la Ortega, prin Moscova. Telegrama este mare, nu

vreau să o citesc în întregime, dar el spune așa: sprijinim eforturile țărilor Tratatului de la Varșovia privind asigurarea păcii și securității internaționale. Aceasta în primul rînd. În al doilea rînd, spune că probleme grele ce pun în pericol cuceririle revoluționare cer în mod urgent să-i ajutăm, să găsim posibilități pentru a le da 54 milioane dolari acum - vreo 255 milioane dolari au nevoie pentru tot anul, îndeosebi pentru pla petrolului importat. El roagă pe toți conducătorii participanți la consfătuirea de la Berlin să creeze un fond de valută și de petrol pentru a veni în ajutorul Republicii Nicaragua. El mai spune că Uniunea Sovietică și RDG și-au îndeplinit obligațiile, în timp ce alții au făcut mai puțin. Eu pur și simplu vă invit ne gîndim la această situație. Noi nu vom adopta o hotărîre - fiecare va face cum crede de cuviință, dar trebuie făcut ceva. Deci iar Nicaragua!

Cu aceasta eu închei și vă mulțumesc pentru atenție.

Tov.Erich Honecker:

Mulțumesc în mod cordial tovarășului Mihail Sergheevici Gorbaciov pentru cuvîntul său. Are cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

(Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu este redată separat).

Tov.Erich Honecker:

Mulțumesc tovarășului Ceaușescu pentru cuvîntul său și îl rog pe tovarășul Jivkov să ia cuvîntul.

Todor Jivkov:

Eu aș vrea să exprim mulțumiri tovarășului Gorbaciov pentru informarea făcută în legătură cu apropiat plenară a CC al PCUS

Problemele care vor fi discutate acolo sînt interesante pentru noi. Aşteptăm hotărîrile plenarei. Sînt convins că va fi continuată linia ce se promovează acum, așa cum au numit-o tovarășii sovietici, a reorganizării. Eu sînt de acord cu considerentele expuse de tovarășul Gorbaciov aici.

Aș vrea să mă opresc aici numai asupra unei singure probleme. Eu sînt ultimul care am fost în China și am cele mai proaspete impresii despre părerile lor, despre situația din China. Într-adevăr ceea ce s-a spus aici ne bucură și nu pot să nu ne bucurăm aceste contacte și colaborarea care a început între țările noastre și China. Faptul că China iese din izolarea sa nu numai față de Occident, dar depune și eforturi pentru a ieși din izolarea față de țările socialiste este de remarcă. Este foarte importantă declarația lui Deng Xiaoping, care a spus în fața mea: noi sîntem veterani, tovarășe Jivkov, și trebuie să facem tot posibilul pentru a ne împăca și pentru o colaborare reciprocă. Să uităm trecutul, pentru că în acest trecut avem o vină și noi și voi. Hai să colaborăm!

După aceea tovarășii chinezi au dezvoltat teza că nu pot să dezvolte mai mult relațiile cu Uniunea Sovietică pentru că este un obstacol - și acesta este Kampuchia. Aș vrea să fiu bine înțeles: noi vom sprijini dezvoltarea colaborării cu China, dar nu putem lăsa la o parte problema relațiilor sovieto-chineze - adică să dezvoltăm fiecare dintre noi relații rodnice cu China și, în același timp, China să nu întreprindă măsuri similare și în ce privește relațiile cu Uniunea Sovietică. Deci trebuie să avem o politică unitară în ce privește relațiile cu China. Sigur, nu este vorba de a da un ultimatum, nici nu vom face acest lucru, dar problema este destul de serioasă.

Eu am încercat să explic tovarășilor chinezi aceste relații și aceste obstacole de care vorbesc ei. Le-am spus că toate acestea pot fi discutate la masa tratativelor, printr-un dialog deschis dar a le pune drept condiție preliminară în relațiile cu o asemenea țară și un asemenea partid cum sînt Uniunea Sovietică și PCUS nu este o abordare acceptabilă și corectă.

Deci noi salutăm evoluțiile care au loc acolo, așa cum salutăm și dezvoltarea colaborării, dar nu putem să acceptăm situația că ei promovează o cu totul altă politică față de Uniunea Sovietică și am vrea să fim clari aici.

În al doilea rînd, sînt de acord cu tovarășul Gorbaciov că China trebuie privită din punctul de vedere al perspectivei și trebuie să facem tot ce este posibil ca China să se apropie mai mult de noi decît de americani. Acum aș vrea să spun - vă rog să mă înțelegeți corect - că imediat după vizita mea americanii au creat un comitet pe baze obștești pentru relațiile cu China în care intră Kissinger, toți președinții și miniștrii secreta de stat ai SUA. Noi sîntem oameni politici și nu putem să nu vedem că SUA fac tot ce este posibil pentru ca - dacă nu pot să atragă pe deplin China în concepția lor strategică - să țină această țară cît mai aproape de ei. Am spus tovarășilor chinezi că ei se deschid pentru capitaliști, că iau tehnologie de acolo foarte bine, noi salutăm acest lucru, dar totuși noi sîntem țară socialiste și avem o singură magistrală, o singură linie și că prin politica lor nu trebuie să creeze greutăți socialismului.

Deci acolo, în discuții, a rezultat că ei vor menține contacte cu toate țările socialiste, dar au rețineri față de raporturile cu Uniunea Sovietică. Eu le-am spus că nu putem fi

de acord cu aceasta. Cînd discutăm cu ei, noi trebuie să le spunem poziția noastră și să depunem eforturi să-i convingem că nu pot exista asemenea probleme care să constituie obstacole în dezvoltarea relațiilor și cu Uniunea Sovietică.

În ce privește CAER, două cuvinte doresc să spun. Ce greutăți avem acum? Cred că și alte țări au văzut acest lucru - progresul tehnico-științific, revoluția tehnico-științifică au intrat în contradicție cu structura noastră de producție din Bulgaria, cu formele actuale de planificare și conducere, cu organizarea cercetării științifice, cu sistemul de învățămînt ș.a.m.d. Deci în Bulgaria sîntem siliți să căutăm noi soluții și să ne reorganizăm. Dar aceasta se referă și la CAER - dacă noi nu schimbăm formele, nu putem da un nou conținut activității în CAER. Afectează aceasta oare suveranitatea țărilor noastre? Așa cum noi facem reorganizarea în țările noastre și nu afectează proprietatea socialistă, eu sînt convins că dacă reînnoim formele și le dăm un nou conținut activitatea CAER nu are decît de cîștigat și vor cîștiga și acele țări care sînt metropole. Uniunea Sovietică este o mare metropolă, dar și noi sîntem mici metropole. Deci să schimbăm formele, dar să ținem seama și de conținutul nou pe care trebuie să-l dăm acestora. Noi pierdem din cauza aceasta.

Noi am creat întreprinderi cu Uniunea Sovietică, cooperăm, dar această cooperare merge pe linie administrativă. Acum se întîmpină greutăți. Avem probleme legate de prețuri - întreprinderile nu pot să stabilească legături pentru că trebuie să aștepte indicații de la ministere, aprobări de la ministere. Eu cred că

aceste forme încep să bată pasul pe loc și dacă nu desfacem acest nod nu putem avansa. Trebuie deci să mergem la forme noi, altfel nu putem dezvolta acest proces integraționist și nu putem găsi acele instrumente care ne trebuie în etapa actuală.

În ce privește celelalte probleme, sînt de acord cu ceea ce s-a spus aici. Nu mai mult timp la dispoziție, așa că vă mulțumesc pentru atenție.

Erich Honecker:

Mulțumesc, tovarășului Jivkov pentru cuvîntul său. Are cuvîntul tovarășul Kadar.

Janoș Kadar:

Dragi tovarăși, eu aș dori să încep prin a mulțumi tovarășului Gorbaciov pentru cuvîntul său introductiv.

În ce privește îmbunătățirea colaborării noastre politice și noi apreciem că aceasta a devenit mai dinamică, mai plină de conținut, mai rațională. Sînt de acord că noi trebuie să mergem înainte, să nu rămînem pe loc. Nu din politețe spun aceasta, dar îmbunătățirea conținutului colaborării noastre ne ajută foarte mult, iar faptul că tovarășii sovietici sînt destul de flexibili ajută la soluționarea multor probleme.

În ce privește mecanismul legăturilor noastre politice, eu aș spune că asemenea întîlniri ne sînt absolut necesare. Ne întîlnim cu ocazia consfăturilor Comitetului Politic Consultativ, dar ne putem întîlni și separat. Eu nu aș fi împotriva ideii tovarășului Ceaușescu ca o dată pe an să ne întîlnim în mod special pentru a discuta perspectivele activității noastre...

M.S.Gorbaciov:

Si noi acceptăm ideia, iar întâlnirea de la Moscova a fost chiar de acest gen.

Janoş Kadar:

Da, așa a fost. Deci eu sînt pentru această idee, dar să păstrăm și această formă operativă de întâlnire, cum este cea de față.

În altă ordine de idei, ar trebui să nu avem o atitudine formală față de aceste întâlniri. Cu cît ne întîlnim mai des cu atît colaborarea noastră trebuie să fie mai bună. Iată, la noi, la Comitetul Central, structura este ceva mai simplă. Noi acum ne ocupăm de problemele economice, iar secretarul nostru de profil se ocupă cu toate aceste probleme, dar el se duce ba la o consfătuire, ba la alta și nu mai are timp să se ocupe de problemele lui economice. Deci trebuie să facem numai întâlniri eficiente, atunci cînd sînt strict necesare.

Eu salut faptul că formele de colaborare în cadrul Tratatului de la Varșovia s-au dezvoltat. Salut și ceea ce a spus tovarășul Gorbaciov la consfătuire - că trebuie să dezvoltăm în continuare această colaborare.

Sînt de acord cu ceea ce a spus tovarășul Gorbaciov în legătură cu securitatea europeană. Este clar că nu ne putem limita numai la Europa centrală. Trebuie să ne gîndim bine la toate aceste lucruri și eventual să le discutăm, să le examinăm la o consfătuire sau al o întîlnire suplimentară. Oricum însă, nu putem să ne limităm numai la Europa centrală.

Mulțumesc tovarășului Gorbaciov pentru informarea făcută

cu privire la problemele chineze și în legătură cu Nicaragua. În ce privește China, eu sînt de acord cu ce s-a spus aici. Ne întîlnim de mulți ani și facem schimb de păreri cu dumneavoastră. Sigur că Chinei nu îi putem pune condiții. Ei știu ce doresc. Nu am fost în China, dar la Budapesta m-am întîlnit cu membri ai conducerii chineze și le-am spus că mulți ani între noi au fost controverse. Si ei au spus despre noi că sîntem țară capitalistă. Cînd le-am vorbit despre relațiile cu PCUS, ei au spus că știu și că iau la cunoștință despre toate acestea. Eu cred că vizita secretarului general ad-interim al Partidului Comunist Chinez în țările socialiste europene este un prilej pentru a discuta pe larg aceste probleme. Cînd am vorbit cu un conducător de răspundere din China, la Budapesta, i-am spus că noi vedem viitorul nu așa că China trebuie neapărat să intre în Tratatul de la Varșovia, ci pur și simplu să dezvoltăm relațiile noastre ca relații între țările socialiste.

Eu apreciez mult faptul că în relațiile internaționale China și-a schimbat poziția și există acum o mare apropiere între pozițiile noastre.

În ce privește Kampuchia, eu cunosc toate aceste puncte de vedere. Noi sprijinim considerentele Kampuchiei și așteptăm să-și elaboreze propunerile.

În legătură cu Nicaragua, cred că noi toți am primit de la ei o comunicare corespunzătoare. Si nouă ne-a trimis tovară Ortega scrisoare prin care cere de la Ungaria un ajutor de 50 de milioane dolari. În afară de aceasta și tovarășul Castro a ridicat problema și spune că pentru Nicaragua are nevoie de 60 milioane tone petrol, iar noi să dăm petrol în valoare de

10 milioane dolari. Este clar și sigur că nu este o crimă că ei fac schimb acolo între ei, dar noi nu putem ca într-un an să dăm vreo 50-60 milioane dolari. Nu putem, oricît am vrea. În 1985 am dat 30.000 tone petrol, anul trecut am dat vreo 50.000 tone, dar noi nu avem petrol și nu putem să le dăm acest ajutor. Sigur, vrem să-i ajutăm, dar în măsura posibilităților noastre. Săptămîna viitoare vine un tovarăș de la ei la noi și le vom da răspunsul.

În ce privește CAER, eu sprijin pe deplin amînarea sesiunii pentru că pur și simplu nu este posibil să o ținem acum. Tovarășul Rîjkov a luat într-adevăr legătura cu primul nostru ministru și i-am dat răspunsul pe loc, în sensul că sîntem de acord. Încă nu s-au conturat concluziile, se desfășoară încă o largă activitate, idei sînt multe, vād că și tovarășii sovietici lucrează asupra acestor probleme. Sigur, trebuie să continuăm această activitate și probabil că în toamnă vom avea o imagine mai bună, mai cuprinzătoare asupra acestor probleme. Eu, de asemenea, aș vrea să spun că ceea ce am realizat pînă acum nu se poate considera că este zero. Trebuie să păstrăm ceea ce este bun și să dezvoltăm ce am făcut bun pînă acum. Noi putem să numim cum vrem mecanismul sau aparatul acesta al CAER - trebuie schimbat sau dezvoltat, sau perfecționat, dar dacă nu este clar conținutul activității noi pe care vrem să o dezvoltăm, atunci ce mecanism este acela cînd nu se știe despre ce este vorba?

De cîteva ori am spus că sînt cîteva probleme importante. Este, în primul rînd, problema formării prețurilor, pentru că fără adevărate prețuri este greu să asigurăm colaborarea. Trebuie totuși să ne apropiem de prețurile care există pe piața mondială pentru că altfel nu putem să ne desfășurăm activitatea.

În al doilea rînd, este vorba de condițiile de plată. Acestea sînt și sub formă de decontări reciproce și sub alte f. Tovarășul Rîjkov ne-a cerut să pregătim un material, pentru că din 1974 tot ridicăm această problemă, dar eu cred că în acest probleme trebuie să se realizeze treptat anumite progrese. De exemplu, în prima etapă ar trebui să apropiem cam cu 10 la valutele naționale de rubla transferabilă. Trebuie să analizăm aceste soluții.

Tovarăși, aș vrea să vă spun că în ultimii ani situația noastră economică este foarte grea. Unii tovarăși știu despre acest lucru, am mai discutat. În ultimii ani este însă foarte greu la noi. După analizele noastre, aceasta se datorește atît activității noastre slabe, dar și faptului că economia noastră este astfel structurată încît cea mai mare parte a venitului național provine din comerțul exterior. Or, se știe, conjunctur externă este de așa natură încît sînt greutăți, probleme pe pia mondială, iar dinamismul dezvoltării multor țări s-a redus. Situația este acum de așa natură încît obligațiile noastre de plată sînt mai mari decît ceea ce producem. De aceea balanța de plăți a țării s-a înrăutățit. Într-o anumită măsură am reușit anul acesta să oprim acest proces, dar apoi situația a început să se înrăutățească din nou. Eu subliniez acest lucru nu pentru că doresc să vă spun niște lucruri neplăcute.

Sigur că și în cadrul CAER trebuie să ne îndeplinim obligațiile atît față de țările socialiste cît și față de țările cu orientare socialistă, față de Vietnam, de alte țări, cărora le acordăm ajutor. Aici aș vrea să amintesc că cel mai mare parten al nostru este Uniunea Sovietică, care ocupă 1/3 din comerțul

nostru exterior. Mulți ani schimburile erau echilibrate și România urma pe locul doi, după Uniunea Sovietică, în comerțul nostru exterior, dar acum avem un activ de 5 milioane ruble. Noi am vrea ca această balanță să se îmbunătățească, dar volumul schimburilor a început să bată pasul pe loc.

Aș vrea să mai amintesc că în iulie vom avea plenara Comitetului Central și probabil nu numai o singură plenară, pentru că noi trebuie să adoptăm acum un program desfășurat, cum îi spunem noi. Vrem să arătăm țării, poporului care este situația și ce avem de gând să facem pentru îndreptarea ei. Trebuie să facem și o regrupare a cadrelor, inclusiv pînă la nivelul superior. Deci cu aceste probleme ne vom ocupa la plenara din iulie. Nu avem încă o hotărîre, dar probabil că va trebui să ținem pe loc creșterea nivelului de trai pentru că altă ieșire nu avem. Pe de altă parte, trebuie să facem o diferențiere, să introducem un sistem de impozite care să vină în ajutorul întreprinderilor care lucrează bine, pentru că asupra acelor întreprinderi care lucrează prost trebuie să exercităm presiuni prin acest sistem de impozite. Sigur că toate întreprinderile vor fi supuse impozitelor, dar în mod diferențiat. Oamenii și întreprinderile care lucrează bine trebuie să fie stimulați. De aceste probleme este legată introducerea acestui nou sistem de impozite pe care vrem să o realizăm, astfel că întreprinderile care lucrează bine să se dezvolte, iar cele care lucrează prost să simtă că lucrează prost. În ce privește oamenii muncii, noi am vrea să facem tot așa - cei care lucrează bine să cîștige bine. De exemplu, la noi s-a creat o mare disproporție: un hamal cîștigă mai mult

decît un inginer. La noi intelectualitatea tehnică trăiește în niște condiții foarte proaste și cîștigă foarte puțin. De aceea trebuie să stabilim un sistem diferențiat de impozite. Iată ca ar fi, deci, principalele noastre preocupări. Noi vorbim despre acestea în mod deschis și vrem să asigurăm o acțiune unitară a tuturor organelor noastre de conducere astfel încît să avem de partea noastră sprijinul tuturor oamenilor muncii, al opiniei publice. Oamenii sînt de acord că trebuie găsită o ieșire. Ei încep deja să se teamă de perspectivă și se întreabă: încotro ne îndreptăm, ce facem? Pentru ei cea mai importantă problemă este aceasta: ce facem, încotro ne îndreptăm? Deci trebuie să schimbăm corelația dintre diferite probleme și sectoare.

De curînd am fost în Suedia. Nu am vorbit public despre unele lucruri pentru că nu am vrut să supăr pe nimeni, dar am văzut că ei trăiesc foarte economic. La întîlnirile politice, la dineu și alte acțiuni de protocol serveau foarte puțin, o bucățică de carne și cam atît, iar becurile erau de 25 W, era aproape semiîntuneric. Economisirea are o tradiție acolo și Suedia este o țară bogată. Dar cu toate că este o țară bogată, au un regim de economii foarte sever. Cînd m-au sărbătorit cu ocazia zilei mele de naștere, am spus în cuvîntul meu, nu s-a publicat, că atunci cînd am mers prin Stockholm, la ora prînzului nici o mașină nu se vedea pe stradă, deși ei au de două ori mai multe mașini pe cap de locuitor decît noi. Străzile erau goale pentru că acolo toți lucrează, pe cînd la noi strada este mereu plină. Deși nu este sezon turistic, străzile noastre sînt mereu pline...

Todor Jivkov:

Iată pentru ce am luptat !

Janoş Kadar:

Aici este vorba de o abordare elementară a lucrurilor, nu este o chestiune de fond.

M.S.Gorbaciov:

În legătură cu observațiile dumneavoastră, aş dori să vă spun că ei merg totuşi pe o linie foarte severă. De exemplu, chiar dacă au şomeri, se pronunţă pentru introducerea progresului tehnico-ştiinţific. Ei au desigur contradicţiile lor, dar insistă foarte mult pe progresul tehnic.

Janoş Kadar:

Sigur, când este cazul, ei schimbă şi structura de producţie, ceea ce trebuie să facem şi noi. De exemplu, ei au lichidat industria constructoare de nave şi acum se gîndesc ca acest mare complex care este VOLVO să nu producă numai autoturisme ci şi altceva pentru că îşi dau seama că peste un timp maşinile nu se mai vînd. Deci trebuie să se adapteze, să producă altceva. Aşa trebuie să facem şi noi, dar o parte din membrii conducerii la noi nu iau în seamă aceste probleme şi nici un fel de conducător nu vrea să arate în faţa subordonaţilor săi că este un om rău.

Vă rog să mă iertaţi că termin cu aceasta, dar am vrut să vă informez despre hotărîrile pe care vrem să le adoptăm şi să nu vă miraţi că introducem un sistem de impozite.